

TSK'da Erdelhun Sendromu nasıl doğdu

07.07.2020

Türkiye, Kuvayi Milliye ile Kurtuluş Savaşı verdi, Kuvayi Milliye savaşın içinde ordulaştı. Kazım Karabekir'in kuvvetine eklenen tek tek subaylar, toplanan erat, efeler, çeteler giderek düzenli bir orduya dönüştü. İsmet Paşa, 3 Mayıs 1920-10 Kasım 1921 arasında bir buçuk yıl kadar ilk genelkurmay başkanı oldu Kurtuluş Savaşı'nda.

ATATÜRK VE İNÖNÜ'LÜ UZUN MAREŞAL DÖNEMİ

Türkiye, bir ordu-devletiydi erken Cumhuriyet döneminde bir bakıma. Ancak Mustafa Kemal, Kurtuluş sonrasındaki Kuruluş'ta askelere "ya askerlik ya siyaset" dedi. Buna muarız olanlarla da şu ya da bu şekilde yollarını ayırdı. Orduyu da Mareşal Fevzi Çakmak'a emanet etti. Muhfazakar tonlar taşıyan "Mareşal" buna karşın Mustafa Kemal'in en güvendiği askerdi. 1923'ten Atatürk'ün ölümüne kadar aralıksız 15 yıl Genelkurmay Başkanı idi. Sonrası da var; bu görevini İsmet İnönü döneminde de yine aralıksız 12 Ocak 1944'e kadar sürdürdü. İnönü'yü ikinci cumhurbaşkanı seçildiğinde evinden alıp meclise getiren de Çakmak oldu. Bu simgesel hareket ordunun İnönü'yü benimsediği ve arkasında olacağı anlamına geliyordu. 21 yıl süre ile en uzun süre genelkurmay başkanı olarak adını Türkiye Cumhuriyeti tarihine yazdırdı. İsmet Paşa'dan sonra orgeneral olarak geldiği makama 30 Ağustos zaferinden sonra Mareşal olarak devam etti.

Ne var ki, 68 yaşında olmasına karşın emekliliği hazmedemeyen Mareşal, yeni kurulan partilerde ikbal arayarak İnönü karşısında şansını denemek istedi!

MAREŞAL SONRASI İNÖNÜ DÖNEMİ

Sonrasında genelkurmay başkanları için yaş haddi kuralı uygulandı. 1944'ten 1950'ye kadar İnönü'nün cumhurbaşkanlığında üç genelkurmay başkanı görev yaptı; Kazım Orbay, Salih Omurtak, Abdurrahman Nafiz Gürman. Böylece, Atatürk tek, İnönü dört genelkurmay başkanı ile çalışmış oldu.

DP DÖNEMİ VE ERDELHUN SENDROMUNUN DOĞUŞU

10 yıl süren DP döneminde ise beş genelkurmay başkanı görev yaptı; Nuri Yamut, Nurettin Baransel, İsmail Hakkı Tunaboylu, Fevzi Mengüç, Rüstü Erdelhun (27 Mayıs'la alt rütbeler tarafından derdest edilen Org. Erdelhun, orduda "Erdelhun sendromu" adı verilen kavrama adını veren birinci başkandı. Ondan sonra genelkurmay başkanları hep bu sendromla yaşadı).

27 MAYIS SONRASI, 12 MART VE 12 EYLÜL

27 Mayıs sonrasında Org. Ragıp Gümüşpala iki ay genelkurmay başkanlığı yaparak emekli olup siyasete girdi ve AP'yi kurdu. Sonradan 5. Cumhurbaşkanı olacak Org. Cevdet Sunay, buhranlı bir dönemde 6 yıl kadar Çakmak'tan sonra en uzun süre görev yapan genelkurmay başkanı oldu. Onu Org. Cemal Tural ve 12 Mart Muhtırası'nı veren yüksek komuta heyetinin genelkurmay başkanı Org. Memduh Tağmaç izledi. 12 Mart'ın Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Gürler, cumhurbaşkanlığı hevesi nedeniyle altı aylık genelkurmay başkanlığından istifa etti. Onu beş yıl görev yapan Kıbrıs Barış Harekati'nin genelkurmay başkanı Org. Semih Sancar izledi. 12 Eylül darbesine imza atan Org. Kenan Evren de 5,5 yıl

kadar yine uzun süre görev yapan birinci başkan oldu. Onu 12 Eylül döneminde kısa süre ile Org. Nurettin Ersin ve sonra Org. Necdet Üruğ izledi.

12 EYLÜL SONRASI, 28 ŞUBAT SÜRECİ VE AK PARTİ İKTİDARINDA

Org. Necip Torumtay, 1. Körfez Krizi sırasında Özal'la ters düşerek istifasıyla iz bıraktı. Org. Doğan Güreş sonrasında 28 Şubat sürecinde Org. İ. Hakkı Karadayı ve Org. Hüseyin Kıvrıkoğlu geldi göreve. Ak Parti iktidarında Org. Hilmi Özkök ve emuhıraya imza atan Org. Yaşar Büyükanıt sonrasında "26. Genelkurmay Başkanı" Org. İlker Başbuğ, "Ergenekon terör örgütü mensubu ve yöneticisi" olarak tutuklandı! Bir bakıma FETÖ tarafından "esir alındı"! Org. Işık Koşaner ise 11 ay sonra tepki istifası verdi. Yerine önce vekaleten sonra asaleten Org. Necdet Özel geldi. Özkök ve Özel, iktidara uyumlu kimlikleriyle dörder yıl görev yaptı. 18 Ağustos 2015-9 Temmuz 2018 arasında genelkurmay başkanlığını Org. Özel ile birlikte iki sivil lise kökenli isimden birisi olan Org. Hulusi Akar yürüttü. Org. Akar, 1960 sonrasında darbe girişimi yaşayan ve darbe girişimi bastırılana kadar "esir alınan" ikinci genelkurmay başkanı olarak tarihe geçti. 9 Temmuz 2018'de yerini Org. Yaşar Güler'e bıraktı ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin Milli Savunma Bakanı olarak Genelkurmay ve Kuvvet Komutanlıklarının amiri oldu.

XXX

Artık genelkurmay başkanlarının adını çok sınırlı bir kesim dışında kimse bilmiyor çünkü askeriye ile ilgili açıklamalar ya Cumhurbaşkanı ya da Milli Savunma Bakanından geliyor. Genelkurmay Başkanı Org. Güler, Akar ile birlikte geçenlerde gündemin orat yerinde olan Libya'ya gitti de kamuoyu kendisini bir nebze de olsa farkettil. Oysa yakın zamana kadar değil genelkurmay başkanı, kuvvet komutanlarının hatta ordu komutanlarının adını bile geniş kesimler ezbere bilirdi. Meraklısı için Kurtuluş Savaşı ve Kuruluş'tan başlayarak 30 genelkurmay başkanını not etmek istedim. Sanırım diğer 27'si Erdelhun, Başbuğ ve Akar'ın yerinde olmak istemezdi!

Muzaffer Ayhan Kara

Odatv.com

M. Ayhan Kara

Diğer Yazıları

Altay yeni statta ilk maçta kayıp

11.12.2021

"Bay Gol"den son mesaj

08.12.2021

Büyük acıya rağmen maça çıktı

06.12.2021

Göztepe orada lider

02.12.2021

Üç büyükler Trabzon'a çalıştı

29.11.2021

AKP'de Mustafa Denizli ismine tepki

28.11.2021

Tüm Yazıları

Popüler Yazılar

Müyesser Yıldız

TESUD Başkanına neler soruldu?

30.06.2021

Dr. Hüseyin Nazlıkul, M.D. PhD.

Hastalıklara karşı direnç nasıl artırılır

03.10.2021

Salih Seçkin Sevinç

Pandemi bahaneleri oldu... Restoranlar bizi ya...

03.10.2021

Rafael Sadi

O kritik ziyaretin arka planı

03.10.2021

Yusuf Yavuz

Yeni plan devrede

17.06.2021

Soner Yalçın

Tehdit etmeyin

18.06.2021

Soner Yalçın

Tunus'un foncuları

28.07.2021

Soner Yalçın

Erdoğan'ın öfkesinin sebebi

26.10.2021

Sami Mentesh

Milli Eğitim Bakanı yalan söylüyor

25.06.2021

Soner Yalçın

Ata'nın çocukları: 68 Kuşağı

İletişim

Haber Merkezi: 0 216 449 32 00

Faks: 0 216 449 32 00

Mail: info@odatv.com

İletişim

Künye

Gizlilik Sözleşmesi ve Koşullar

Mobil Uygulamalar

Reklam

Reklam: 0 216 449 32 00

reklam@odatv.com

© 2021, Oda TV. Tüm haklar saklıdır.

ANA SAYFA

YAZARLAR

VİDEO

FOTO GALERİ

ARŞİV

KATEGORİLER

